

תצפית לבחינת גידול גודטיה (קלרקיה) כפרח קטיפ בערבה

מעין פלוס-קטרון, אבי אושרוביץ, קתרינה צעירי - מו"פ ערבה תיכונה וצפונית-תמר
יאיר נשרי - לה"ד נגב, שה"מ משרד החקלאות ופיתוח הכפר

כתובת המחברת: maayank@arava.co.il

תקציר

הגודטיה (*Godetia clarkia*) הינה פרח קטיפ ממשפחת נר הלילה (*Onagraceae*) בעל פרחים ריקים במגוון צבעים. מקורו של הפרח צפון אמריקה מהחוף המערבי עד קולומביה הבריטית. הצמח משמש כפרח נוי וכפרח קטיפ. השתילה נעשית בחודשי הסתיו לקבלת פריחה במשך החורף. הפריחה לאחר 70-100 ימים משתילה. הצמח סובל מטמפרטורות גבוהות במיוחד סמוך לשתילה. הגידול אינו דורש רמות גבוהות של דשן במיוחד סמוך לשתילה. הגידול דורש יום ארוך להתארכות ופריחה. גידול הגודטיה רגיש מאוד למחלת העובש האפור (בוטריטיס) בתקופת החורף ולכן כמעט ואינו מגודל בישראל במשך החורף. בתקופה זאת נדרשת תוספת הארה. בשל הרגישות לתנאי האקלים בחורף ומזג האוויר היבש בערבה החלטנו לבחון גידול זה בערבה. בתצפית שנערכה בתחנת יאיר בעונת 2013/14 במספר מועדי שתילה התקבל יכול פרחים רב וללא נגיעות בעובש אפור במרכז החורף. שתילה בסוף אוקטובר החלה להיקטף כבר באמצע ינואר והניבה יכול גבוה ואיכותי של 170 ענפים ממטר. שתילה מאוחרת של תחילת דצמבר החל להיקטף בסוף חודש פברואר. יש לבצע שתילות במספר מועדים להבטיח אספקה סדירה מאמצע ינואר ועד מרץ. כמו כן ראינו כי על מנת לתמוך בגידול יש להציב מספר רשתות הדלייה גבוה.

מבוא

הגודטיה (*Godetia clarkia*) הינה פרח קטיפ ממשפחת נר הלילה (*Onagraceae*) בעל פרחים ריקים במגוון צבעים. השתילה בחודשי הסתיו לקבלת פריחה בחודשי האביב. הפריחה לאחר 70-100 ימים משתילה. הצמח משמש כפרח נוי וכפרח קטיפ. מקורו של הפרח צפון אמריקה מהחוף המערבי עד קולומביה הבריטית. הצמח סובל מטמפרטורות גבוהות במיוחד סמוך לשתילה. הגידול אינו דורש רמות גבוהות של דשן במיוחד סמוך לשתילה. הגידול דורש יום ארוך להתארכות ופריחה. מבחני זנים שנערכו בערבה בעבר הראו כי גידול זה מתאים לערבה לגידול במבנה או שטח פתוח (צוברי, 2002). גידול הגודטיה באזור המרכז של הארץ אפשרי אך הגידול מייצר מסה צמחית רבה, הפריחה מעוכבת מאוד וסובל מנגיעות בעובש אפור (בוטריטיס). בחודשי החורף אין כמעט גידול פרח זה באזורי הארץ השונים ולכן קיים ביקוש לפרח זה במרכז החורף. בגידול שנבחן בחורף האחרון בחממה בתחנת יאיר הצימוח היה מרוסן יותר מאשר באזורים אחרים בישראל ולא נראתה התפתחות פטרייה הבוטריטיס בחלקה. בשל רגישות הגידול לבעיות לחות בחודשי החורף החלטנו לבחון גידול זה בבית צמיחה מחופה פוליאאתילן בתחנת יאיר.

שיטות וחומרים

שתילי גודטיה ממשלתל חישתיל נשתלו בבית צמיחה מחופה פוליאאתילן בעומד של 10 שתילים למטר. תאריכי השתילה: 05/12/13, 21/11/13, 11/11/13, 23/10/13.
קטיפ החל בתאריך 13/01/14 ונמשך עד 08/03/14.
סומנו 4 חלקות בנות 1 מטר מהן נקטפו הפרחים ונאספו המדדים הבאים: מועד הקטיפ, אורך (ס"מ), משקל (גרם), קוטר תפרחת (מ"מ) ומספר פרחים ממטר.

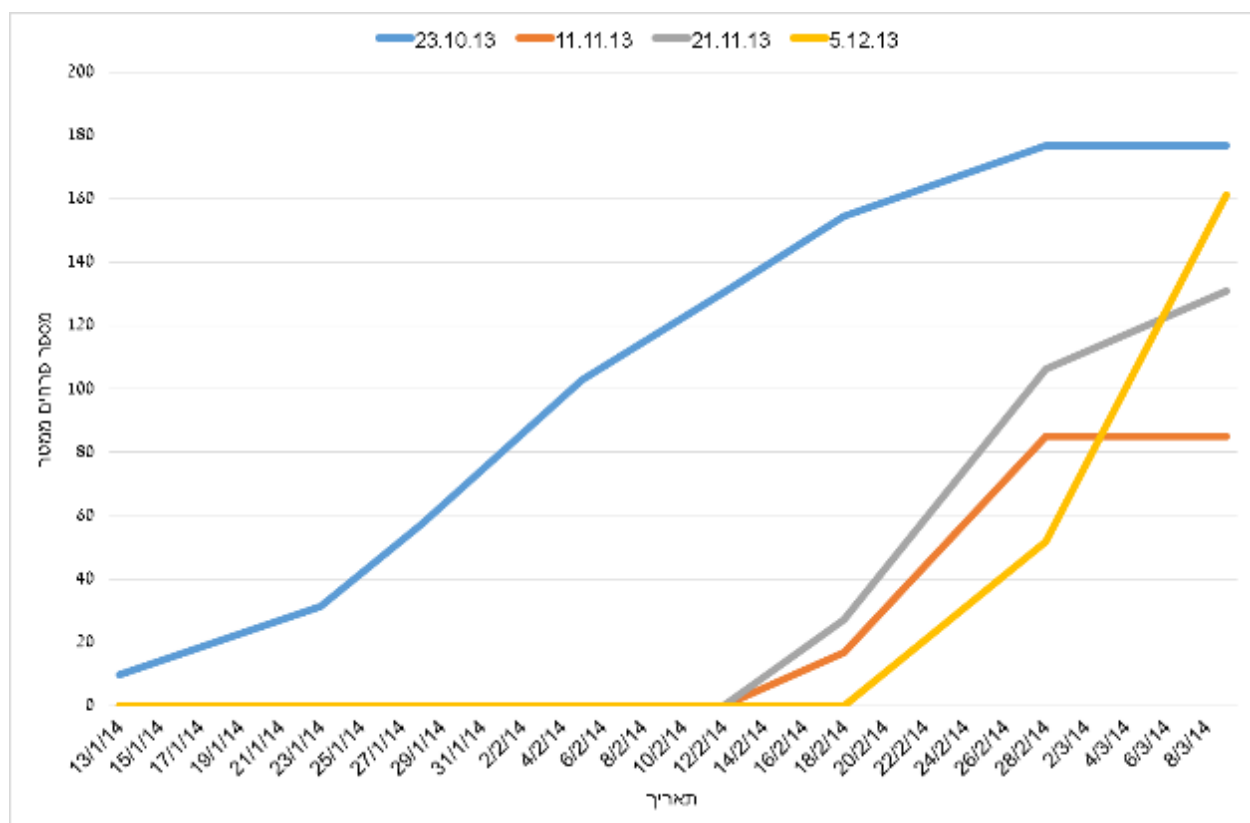
תוצאות

משך הזמן משתילה ב-05/12/13 לקטיף היה 85 ימים ואילו בשתילת ה-11/11/13 נקטפו הפרחים לאחר 99 ימים. שתילה במועד 23/10/13 הניבה (טבלה 1) את מספר הפרחים הגבוה (177 פרחים למטר) ולעומת זאת במועד השתילה 11/11/13 נקטף מספר הפרחים הנמוך ביותר (85 פרחים למטר). מועד השתילה הראשון הניב את הפרחים בעלי האורך המרבי (90 ס"מ) ואילו במועד השתילה האחרון (05/12/13) נקטפו הפרחים הקצרים ביותר (68 ס"מ). במועדי השתילה: 11/11/13, 21/11/13 נקטפו הגבעולים בעלי המשקל הגבוה ביותר בהם גם מספר הפקעים היה גבוה יותר.

טבלה 1: יבול ומדדי איכות במועדי השתילה השונים בגודטיה קלרקה.

מחיר (יורו לפרח) בעונת		מספר פקעים ממוצע	משקל (גרם)	אורך (ס"מ)	מספר פרחים ממטר	תאריך קטיף	תאריך שתילה
2013	2012						
0.18	0.23	4	19	90	177	13.01.14	23.10.13
		6	26	83	85	18.02.14	11.11.13
		6	23	80	131	18.02.14	21.11.13
		5	18	68	161	28.02.14	5.12.13

הקטיף במועד השתילה המוקדם (23/10/13) נמשך כמעט לכל אורך תקופת השיווק ואילו במועדי השתילה המאוחרים נקטף השטח בקטיף מרוכז שנמשך חודש ואף פחות (איור מס' 1).

איור 1: מספר פרחים למטר מצטבר שנקטף במהלך תקופת השיווק במועדי השתילה השונים.

גידול הגודטיה היה מהיר מאוד והצריך הוספת רשתות הדלייה. בחלק מהחלקות אף נגרמה רביצה של הצמחים. הצימוח היה סבוך ורבים מהענפים לא היו זקופים וישרים (תמונה 1). נראה שחשוב מאוד במועדים אלו להפעיל את התאורה מוקדם ולהפסיקה לקראת סיום הקטיף. במועד השתילה המאוחר בו כיבינו תאורה בתחילת התמינות הפרחים, נפגע אורך הפרחים ומופע התפרחת (תמונה 2) היה שונה מהמקובל (תפרחת מאורכת ולא מקובצת).

תמונה 2: תפרחות פתוחות.

תמונה 1: הובלת הפרחים הקטופים בשטח

דיון

פרחי הגודטיה מוכרים בארץ כפרח נוי הגדל בחודשי האביב אך הפרח גם מוכר כפרח קטיף וגדל בכל חלקי הארץ לפריחה באביב. גידול הגודטיה דורש תוספת הארה ומספר רב של רשתות הדלייה. הגידול בבית צמיחה מחופה פוליאאתילן היה מהיר ולא נראתה נגיעות בבוטריטיס. יש לציין כי עונת גידול זו התאפיינה בכמות משקעים גדולה מהרגיל. משך הגידול השתנה בעיקר בשל פשרות שנאלצנו לערוך עם התאורה במועדי השתילה השונים. מועד השתילה המוקדם היה בעל צימוח נמרץ מאוד ובמהלך הגידול נאלצנו להוסיף רשתות על מנת למנוע רביצה של החלקה. מומלץ להתחיל את הגידול עם מספר רשתות גבוה מהמקובל כלומר 4-5 רשתות הדלייה. יש להקפיד על ביצוע הדלייה במועד על מנת להבטיח את איכות הגבעולים. התאורה היוותה גורם מגביל בתצפית זאת מאחר וניכרה השפעה של התאורה על מועדי שתילה סמוכים וכתוצאה מכך נפגעת האיכות. נראה כי גידול זה יכול להיות מוצלח בערבה לקטיפים של מרכז החורף. מומלץ לבצע מספר מועדי שתילה ומספר מקטעי הארה על מנת לדרג את הקטיף. בעונה הבאה יבחן גידול גודטיה בבית רשת בהשוואה לגידול בבית צמיחה באותם מועדי שתילה על מנת לבסס את הידע שנרכש.

ספרות

צוברי, ג' 2002. תצפית אקלום קלרקיה. סיכום עונת מחקרים 2001/2. מו"פ ערבה תיכונה וצפונית-תמר, בעריכת צביאלי י ואלעד י, דווח מלא ב-

http://www.arava.co.il/cgi-webaxy/sal/sal.pl?lang=he&ID=457087_arava2012&act=show&dbid=files&dataid=312

פרטי הדו"ח באנגלית

Growth of godetia clarkia as a cut flower at the Arava.

Maayan Plaves Kitron, Katrina Krizova, Avi Usherovitz – Northern and Southern Arava R&D

Yair Nishri - Extension Service (Sha'am), Ministry of Agriculture and Rural Development

Writer address: maayank@arava.co.il

Keywords: Cut flower, introduction